Δ΄ Ετήσιο Επιστημονικό Συνέδριο

Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου (Θ.Σ.Ε.Κ.), Κοινότητα Κατωκοπιάς και Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης του Υ.Π.Π.

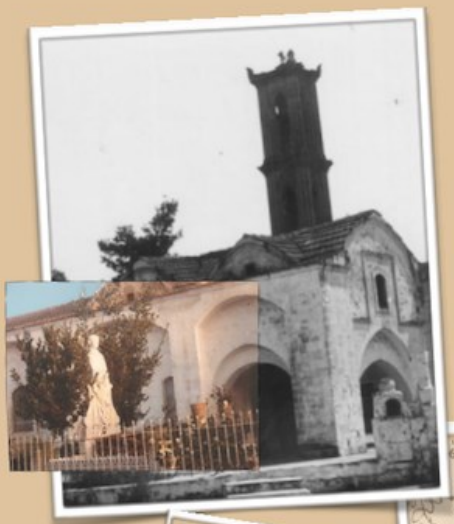

Μνήμες και Βιώματα Κατεχομένων: Η περίπτωση της Κατωκοπιάς - 700 χρόνια ιστορία, πίστη και παράδοση

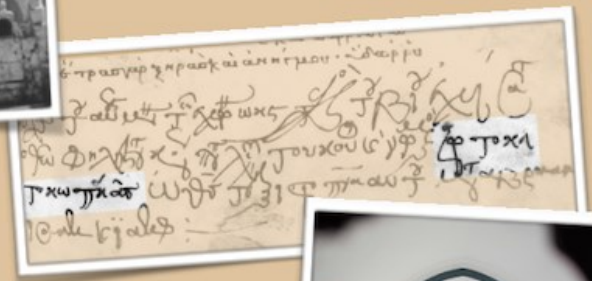

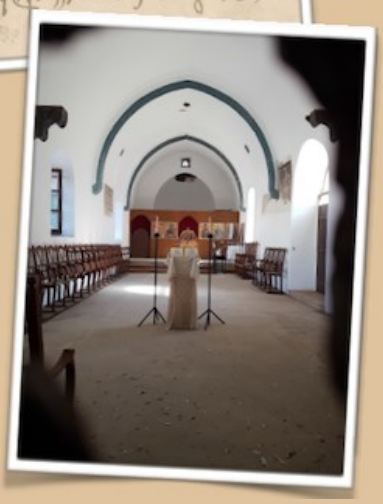

Παρασκευή 22 Φεβρουαρίου 2019, ώρα 18:00 – 20:00
Αίθουσα Τελετών Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄,
Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου
&
Σάββατο 23 Φεβρουαρίου 2019, ώρα 9:30 – 13:30
Αίθουσα Προβολών Θεολογικής Σχολής Εκκλησίας Κύπρου
Οδός Ισοκράτους 7, Λευκωσία
(παραπλεύρως της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κοινότητα Κατωκοπιάς

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Δ΄ Ετήσιο Επιστημονικό Συνέδριο

Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου (Θ.Σ.Ε.Κ.), Κοινότητα Κατωκοπιάς και Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης του Υ.Π.Π.

Επιστημονική Επιτροπή Θ.Σ.Ε.Κ.

- Βελουδία Σιδέρη – Παπαδοπούλου, Κοσμήτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
- Αρχιμ. Νικόλαος Ιωαννίδης, Καθηγητής Θ.Σ.Ε.Κ.
- Όλγα Σολομώντος-Κουντούρη, Αν. Καθηγήτρια Θ.Σ.Ε.Κ.
- Πρωτοπρεσβύτερος π. Κυπριανός Κουντούρης, Διευθυντής Θ.Σ.Ε.Κ.
- Αρχιμ. Γρηγόριος Ιωαννίδης, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
- Μαρία Παύλου, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.

Οργανωτική Επιτροπή Δ΄ Ετήσιου Επιστημονικού Συνεδρίου Θ.Σ.Ε.Κ.

- Κυπριανός Λούης, Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης Υ.Π.Π.
- Όλγα Σολομώντος-Κουντούρη, Αν. Καθηγήτρια Θ.Σ.Ε.Κ.
- Πρωτοπρεσβύτερος π. Κυπριανός Κουντούρης, Διευθυντής Θ.Σ.Ε.Κ.
- Αρχιμ. Γρηγόριος Ιωαννίδης, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
- Μαρία Παύλου, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.

Πρακτικά

- Αγάθη Πρωτοπαπά, εκ Κατωκοπιάς,
  Διευθύντρια Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης

Γραμματεία - Υποδοχή:

- Άννα Χριστοδούλου
- Ιωάννα Νικολάου
- Αντιγόνη Λοϊζίδου
- Έλενα Ρωτή
- Κρυστάλλω Αρκαδίου
- Κώστας Στεφανής

Δ΄ Ετήσιο Επιστημονικό Συνέδριο Θ.Σ.Ε.Κ.

ΜΝΗΜΕΣ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΩΝ:

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ - 700 ΧΡΟΝΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΠΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Συνδιοργάνωση
Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης Υ.Π.Π.,
Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου & Κοινότητα Κατωκοπιάς,

Η Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου (Θ.Σ.Ε.Κ.), η Κοινότητα Κατωκοπιάς και η Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, συνδιοργανώνουν το Δ΄ Επιστημονικό Συνέδριο της Θ.Σ.Ε.Κ., που πραγματεύεται θέματα Θεολογίας και Ιστορίας και απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς της Μέσης Εκπαίδευσης.

Το διήμερο Συνέδριο εντάσσεται στο πλαίσιο των εορτασμών για τα 700 χρόνια από την πρώτη μαρτυρούμενη γραπτή αναφορά του τοπωνύμιου Κατωκοπιά. Στόχος του Συνεδρίου είναι η εμβάθυνση σε θέματα που αφορούν στην τοπική ιστορία, στην πίστη και στην παράδοση της Κατωκοπιάς, ούτως ώστε να διαφανεί ότι οι μνήμες και τα βιώματα από την κατεχόμενη γη μας δεν σταματούν στην τραγωδία του 1974 ούτε μπορούν να σταματούν στο χρονικό εκείνο όριο.

Η περίπτωση της Κατωκοπιάς, όπως τεκμηριώνεται ερευνητικά μέσα από το Δ΄ Συνέδριο, καταδεικνύει ότι η εμβάθυνση στη μελέτη της ιστορίας μπορεί να αναδείξει άγνωστες πτυχές του παρελθόντος και να φωτίσει το μέλλον. Φέρνει στο προσκήνιο και τεκμηριώνει, με νέα ερευνητικά αποτελέσματα, σημαντικά στοιχεία από τα 700 χρόνια ιστορίας, πίστης και παράδοσης της Κατωκοπιάς και μάς βεβαιώνει πως οι τελευταίες πέντε σχεδόν δεκαετίες της κατοχής δεν κλείνουν το βιβλίο της ιστορίας… αποτελούν μόνο ένα κεφάλαιο.

Σαν ψηφίδες σε ένα πολύτιμο ψηφιδωτό, σαν κομμάτια που συνθέτουν μια εικόνα αποκαλύπτεται μια ιστορία που συνεχίζεται… με προοπτική …για να παραδοθεί στις επόμενες γενιές. Οι άνθρωποι είναι οι ζωντανοί φορείς της παράδοσης και με την πίστη τους μπορούν να παρέμβουν στην ιστορία. Ο τόπος αυτός δεν έχει μόνο παρελθόν… έχει πρωτίστως μέλλον… μέλλον αιωνιότητας!

Το Συνέδριο είναι διήμερο και πραγματοποιείται την Παρασκευή 22/2/2019, από τις 18:00 μέχρι τις 20:30 στην αίθουσα τελετών του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, ενώ το Σάββατο 23 Φεβρουαρίου 2019, από τις 09:30 μέχρι τις 13:30, οι εργασίες του συνεδρίου μεταφέρονται στην αίθουσα συνεδρίων και προβολών της Θεολογικής Σχολής Εκκλησίας Κύπρου, παραπλεύρως της Ι.Α.Κ., στην Οδό Ισοκράτους 7, στην παλιά περίκλειστη πόλη της Λευκωσίας.

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α Σ Υ Ν Ε Δ Ρ Ι Ο Υ

Παρασκευή 22 Φεβρουαρίου 2019

ΜΕΡΟΣ Α΄

17:30 – 18:00 **Εγγραφές Συνέδρων**

18:00 – 18:15 1. Εκκλησιαστικοί Ύμνοι και Ψαλτοτράγουδο από τον Βυζαντινό Χορό της Θ.Σ.Ε.Κ.

Χοράρχης ο κ. Δημήτριος Ιεροδιακόνου

18:15 – 18:30 2. Χαιρετισμοί:

- Πρωτ. Κυπριανός Κουντούρης, Διευθυντής Θ.Σ.Ε.Κ.
- Δρ Κυπριανός Λούης, Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης
- κ. Νίκος Κωνσταντίνου, Κοινοτάρχης Κατωκοπιάς

18:30 – 18:50 3. Κήρυξη έναρξης εργασιών από τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτο και απόδοση τιμών προς:

- Οικονόμο π. Χριστοφόρο Παπασωζόμενο
- Κύπρο και Τερέζα Β. Κουντούρη
- Δρα Γιώργο Κωνσταντίνου

18:50 – 19:25 4. Εναρκτήρια Ομιλία:

Οδοιπορικό στην Κατεχόμενη Ιερά Μητρόπολη Μόρφου: η περίπτωση της Κατωκοπιάς .

Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος

19:25 – 19:45 5. ***Τραγούδια*** από την Κοινοτική Χορωδία Κατωκοπιάς

Διευθύνει η κ. Σκεύω Οικονομίδου-Κύρου

6. ***Το Γιασεμί***, παραδοσιακό κυπριακό τραγούδι

Σολίστ: Μαρία Θεοδώρου

19:45 – 20:05 7. Εισήγηση :

Ο κυπριακός σιδηρόδρομος – Τα πρώτα μπετόν της Κύπρου και η Κατωκοπιά

Δρ Γιώργος Κωνσταντίνου

20:05 – 20:30 8. Προβολή ταινίας ντοκιμαντέρ:

Αναμνήσεις από τον Κυπριακό Σιδηρόδρομο

Προλογίζει η Σκηνοθέτις

κ. Αναστασία Χαραλάμπους-Barnfather

Σάββατο 23 Φεβρουαρίου 2019, 9:30 – 13:30

ΜΕΡΟΣ Β΄

09:00 – 09:30	**Εγγραφές Συνέδρων**
09:30 – 10:45	**Α΄ Συνεδρία: Πρόεδρος, Δρ Κυπριανός Λούης, ΔΜΕ**
09:30 – 10:00	1. ***Ο παλαιός Ιερός Ναός της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς χθες, σήμερα και αύριο.*** Πρωτοπ. Κυπριανός Κουντούρης, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
10:00 – 10:15	2. ***Αναφορές για την Κατωκοπιά σε λειτουργικά χειρόγραφα και πηγές.*** Αρχιμανδρ. Γρηγόριος Ιωαννίδης, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
10:15 – 10:30	3. ***Ιστορικές Ειδήσεις για την Κατωκοπιά από φραγκικές και βενετικές πηγές.*** Δρ Νάσα Παταπίου, Ιστορικός-Ερευνήτρια
10:30 – 11:15	• **Συζήτηση** *Προεδρεύει ο Δρ Κυπριανός Λούης, ΔΜΕ* • **Διάλειμμα 30΄**

ΜΕΡΟΣ Γ΄

11:15 – 12:45	**Β΄ Συνεδρία: Πρόεδρος, Δρ Κυπριανός Λούης, ΔΜΕ**
11:15 – 11:30	1. ***Οι σωζόμενες τοιχογραφίες του Ιερού Ναού της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς.*** Γιώργος Πέτρου, Θεολόγος-Αγιογράφος – π. Κ. Κουντούρης
11:30 – 11:45	2. ***Καϊμακλιώτες τεχνίτες: Νικόλας Σιαμαρίας και το καμπαναριό της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς.*** Καλλιόπη Χαρμαντά–Πρωτοπαπά, Φιλόλογος–Ερευνήτρια
11:45 – 12:00	3. ***Η «ακριτική» παράδοση ως μνημείο του εκκλησιαστικού πολιτισμού της Κύπρου (με ιδιαίτερη αναφορά στα «Ακριτικά» της Κατωκοπιάς).*** Δρ Χρυσοβαλάντης Κυριάκου, Ακαδ. Συνεργάτης Θ.Σ.Ε.Κ.
12:00 – 12:15	4. ***Η τιμή προς την υπεραγία Θεοτόκο στην Κύπρο και η ποιητάρικη παράδοση για τη Θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Χρυσελεούσας της Κατωκοπιάς.*** Ελένη Μιχαηλίδου, Θεολόγος
12:15 – 12:30	5. ***Η καλλιέργεια και η επεξεργασία του λιναριού στην Κατωκοπιά.*** Στάλω Κωνσταντίνου, Αναπλ. Επαρχ. Γεωργική Λειτ/γός
12:30 – 13:00	• **Συζήτηση, *Ολοκλήρωση Εργασιών Συνεδρίου*** Προεδρεύει ο Δρ Κυπριανός Λούης, ΔΜΕ
13:00 – 13:30	2η *Προβολή της ταινίας ντοκιμαντέρ της Αν. Χαραλάμπους-Barnfather :* ***Αναμνήσεις από τον Κυπριακό Σιδηρόδρομο***

Μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος

Ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος γεννήθηκε στην Πάνω Ζώδια, στην περιοχή Μόρφου και μεγάλωσε μέχρι την τραγωδία του 1974 δίπλα από τον Ναό του Αρχαγγέλου Μιχαήλ. Αφού συμπλήρωσε τη στοιχειώδη εκπαίδευση στη γενέτειρά του παρακολούθησε τις πρώτες γυμνασιακές τάξεις στο Γ΄ Γυμνάσιο Μόρφου. Στη συνέχεια, λόγω της τουρκικής εισβολής του 1974, προσφυγοποιήθηκε και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο Β΄ Γυμνάσιο Ακροπόλεως στη Λευκωσία.

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από την οποία αποφοίτησε το 1985. Παρέτεινε τη διαμονή του στην Ελλάδα μέχρι το 1987, περίοδο κατά την οποία είχε την ιδιαίτερη ευλογία να γνωριστεί και να συνδεθεί με άγιες σύγχρονες μορφές της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Μια από αυτές τις μορφές, που αγιοκατατάχτηκε πρόσφατα, ήταν ο Γέρων Ιάκωβος Τσαλίκης που υπήρξε και πνευματικός πατέρας του Πανιερωτάτου και ενέπνευσε σε αυτόν το μοναχικό ιδεώδες.

Ακολουθώντας την προτροπή του πνευματικού του επέστρεψε στην Κύπρο το 1987 και ακολούθως εισήλθε ως δόκιμος μοναχός στην Ιερά Μονή του Αγίου Γεωργίου Κοντού στη Λάρνακα. Στις 27 Δεκεμβρίου 1987 χειροτονήθηκε διάκονος από τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κιτίου κ. Χρυσόστομο. Διετέλεσε μέλος του Εκκλησιαστικού Δικαστηρίου της Ι.Μ. Κιτίου κατά τα έτη 1990 έως 1993.Το 1988 γράφτηκε στη Θεολογική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α. από την οποία αποφοίτησε το 1993.

Στις 19 Δεκεμβρίου 1993 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και προχειρίσθηκε σε Αρχιμανδρίτη στην Ιερά Μονή του Αγίου Γεωργίου Κοντού στη Λάρνακα από τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κιτίου κ. Χρυσόστομο. Από το 1996 μέχρι το 1998 διετέλεσε μέλος της Θρονικής Επιτροπής της Ι.Μ. Κιτίου. Στο μεταξύ, μαζί με το γέροντά του Αρχιμανδρίτη Συμεών ανασυνέστησαν και επαναλειτούργησαν της Ι.Μ. Αγίου Γεωργίου Μαυροβουνίου.

Στις 22 Αυγούστου 1998 εξελέγη Μητροπολίτης Μόρφου. Χειροτονήθηκε σε Επίσκοπο στις 13 Σεπτεμβρίου 1998 και ενθρονίστηκε στην προσφυγική έδρα της Μητρόπολής του την ίδια ημέρα.

Με το άνοιγμα των οδοφραγμάτων το 2003 ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος ξεκίνησε ένα οδοιπορικό στην κατεχόμενη Μητρόπολή του και στην κατεχόμενη Κύπρο εν γένει. Η επαναλειτουργία του παλαιού ναού της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς υπήρξε ένας από τους στόχους του.

Δρ Γιώργος Κωνσταντίνου

Γεννήθηκε στην Κατωκοπιά το 1939. Απεφοίτησε από το Παγκύπριο Γυμνάσιο και από το Φυσιογνωστικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών με άριστα. Έκανε διδακτορικές σπουδές στο Imperial College of Science, Technology and Medicine στο Mining Geology με υποτροφία του ΙΚΥ και μεταδιδατορική έρευνα στη γεωχημεία, στο πανεπιστήμιο του New Brunswick του Καναδά.

Το 1966 προσλήφθηκε στο Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης και διετέλεσε Διευθυντής του, από το 1980 μέχρι την αφυπηρέτησή του το 1999. Ασχολήθηκε εντατικά με τη μεταλλογένεση του οφιόλιθου του Τροόδους και την εκμετάλλευσή του στους νεότερου χρόνους. Ασχολήθηκε επίσης με τη μελέτη και την αξιοποίηση των βιομηχανικών ορυκτών της Κύπρου, ιδιαίτερα του μπεντονίτη, της ούμβρας και της ώχρας, των αργίλων για τούβλα και τσιμέντο, των κατάλληλων πετρωμάτων για σκύρα και άμμο και τον δομικό λίθο για την κατασκευαστική βιομηχανία του νησιού. Μελέτησε την εκμετάλλευση των χαλκούχων κοιτασμάτων και των ορυκτών φαρμάκων τους από τους αρχαίους και τη συμβολή τους στην τεχνολογική ανάπτυξη του ανθρώπου.

Διετέλεσε πρόεδρος πολλών Τεχνικών Επιτροπών και προσκλήθηκε ως ομιλητής σε διεθνή συνέδρια. Ανακοινώσεις του περιλήφθηκαν στους σχετικούς τόμους των πρακτικών. Επιστημονικές του εργασίες δημοσιεύτηκαν στα πιο έγκυρα διεθνή γεωλογικά περιοδικά και στα πρακτικά πολλών διεθνών συνεδρίων που μετείχε.

Το Δεκέμβριο του 2014, η Ακαδημία Αθηνών τον τίμησε με έπαινο για το Βιβλίο του Κύπρος και Γεωλογία, Επιστήμη - Περιβάλλον - Πολιτισμός.

Τον Ιούνιο του 2016, η Σύγκλητος και το Συμβούλιο του Πανεπιστημίου Κύπρου τον τίμησε με το βραβείο Πανεπιστημίου Κύπρου για την Προσφορά στην Κοινωνία και τον Πολιτισμό.

Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ –
ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΠΕΤΟΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ Η ΚΑΤΩΚΟΠΙΑ

Μετά από 300 χρόνια τουρκοκρατίας το 1878 η Κύπρος ενοικιάστηκε στην Βρετανική Αυτοκρατορία με ετήσιο ενοίκιο το υπέρογκο ποσό των 134.000 λιρών. Η οικονομικά εξαθλιωμένη Κύπρος από τη στυγνή φορολογία, χτυπημένη από διαδοχικές ανομβρίες με τους γεωργούς στο έλεος των τοκογλύφων, πολλοί μετατράπηκαν σε άκληρους άνεργους εργάτες. Μόνη διέξοδος για αυτούς η μετανάστευση.

Στα πλαίσια της αναπτυξιακής πολιτικής της αποικιακής κυβέρνησης ήταν η κατασκευή του Κυπριακού σιδηροδρόμου που συνέδεε το λιμάνι της Αμμοχώστου με τη Λευκωσία και τη Μόρφου (1903-1905). Αργότερα επεκτάθηκε μέχρι την Ευρύχου (1915) μέσω της Σκουριώτισσας. Ο σιδηρόδρομος, με πολλές στάσεις και σταθμούς, σε χωριά της πιο παραγωγικής περιοχής της Κύπρου, μετέφερε ανθρώπους και προϊόντα σε μια περίοδο που το οδικό δίκτυο ήταν ανύπαρκτο.

Το 1870 άρχισε η βιομηχανική παραγωγή του τσιμέντου, από τα πιο σημαντικά προϊόντα της Βιομηχανικής Επανάστασης του 19ου αιώνα, στην οποία πρωτοσταστούσε η Βρετανία. Γρήγορα το νέο προϊόν αντικατέστησε τα ασβεστοκονιάσματα που χρησιμοποιούσε ο άνθρωπος για χιλιάδες χρόνια.

Κατά μήκος της διαδρομής του σιδηροδρόμου κτίστηκαν μεγάλες και μικρές γέφυρες στη διασταύρωση μεγάλων και μικρών ποταμών. Για το κτίσιμο των γεφυρών χρησιμοποιήθηκαν τα πρώτα μπετόν στην Κύπρο. Στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου υπάρχουν μόνο έξι τέτοιες γέφυρες εκ των οποίων δύο στην ελεύθερη Κατωκοπιά και μία στην κατεχόμενη.

Το άνοιγμα των μεταλλείων Αμιάντου (1904), Σκουριώτισσας (1920), Μαυροβουνίου (1926), αυξήσαν τη χρήση του μπετόν για τις βάσεις σπαστήρων, ηλεκτρογεννητριών τη στήριξη κεντρικών γαλαριών αλλά και τσιμεντοκονιασμάτων για το κτίσιμο τοίχων με πέτρες . Το κτίριο του σταθμού του σιδηροδρόμου στην Ευρύχου που κηρύχθηκε διατηρητέο, είναι κτισμένο με πορόλιθο του Γερόλακκου και κροκάλες από τον ποταμό Καρκώτη. Με τον ίδιο τρόπο κτίστηκε το δημοτικό σχολείο Κατωκοπιάς το 1925.

Το 1934 λειτούργησε, μετά την ανομβρία (1931-1934), το κανάτ (λαούμι) Κτίρκα της Κατωκοπιάς. Ένα απίστευτο για την εποχή τεχνικό έργο από τα μεγαλύτερα στην Κύπρο με σχεδιασμό και επίβλεψη από τον Πέτρο Κυπρίδημο, που δίκαια ήταν γνωστός ως Μάστρε Πετρής. Το έργο εκτελέστηκε αποκλειστικά από Κατωκοπίτες γεωργούς και εργάτες. Το έργο περιλάμβανε την κατασκευή ενός καναλιού με μπετόν από τη διασταύρωση του έργου με τον αύλακα του χωριού στον δρόμο της Περιστερώνας μέχρι τη διασταύρωση με τον δρόμο του Αστρομερίτη και κατέληγαν σε χωματόλακο που μετέφερε το νερό δυτικά και άρδευε περιοχές της Πάνω και Κάτω Ζώδιας, Αργάκι μέχρι τη φάρμα του διδασκαλικού Κολλεγίου Μόρφου. Το πλάτος και το ύψος του, αλλά κυρίως το μήκος του, το καθιστούν ένα από τα πιο σημαντικά πρώτα μπετόν της Κύπρου.

Αναστασία Χαραλάμπους Barnfather και Keith Barnfather

Η Reeltime Pictures είναι μια εταιρεία παραγωγής ταινιών που συνέστησαν το ζεύγος Keith Barnfather και Αναστασία Χαραλάμπους-Barnfather. Ο Keith είναι Παραγωγός και βασικός κινηματογραφιστής ενώ η Αναστασία έχει την ευύνη για τη σκηνοθεσία αλλά και την έρευνα και συγγραφή των σεναρίων..

Ο Keith εργάστηκε για το BBC στο Ηνωμένο Βασίλειο πριν από τη δημιουργία της εταιρείας και έχει παραγάγει ένα ευρύ φάσμα εκπομπών που έτυχαν εξαιρετικής αναγνώρισης, από επαγγελματικά προγράμματα μέχρι και προγράμματα οικογενειακής ψυχαγωγίας, σε όλη την Ευρώπη.

Η Αναστασία σπούδασε σκηνοθεσία και post-production στο University of the Arts, London. Ένωσε δυνάμεις με την Reeltime Pictures για να διευρύνει την παραγωγική πλατφόρμα της και μέχρι τώρα σκηνοθέτησε δύο σειρές εκπομπών για την εταιρεία: Phoenix - *Μια ιστορία από τη Διασπορά* και *Τα ξεχασμένα τρένα της Κύπρου*.

Το ζεύγος Barnfather εργάζεται επί του παρόντος σε μια νέα σειρά ντοκιμαντέρ αναφορικά με την ιστορία και τις ανακαινίσεις στην Ιερά Μονή Αποστόλου Ανδρέα στην Καρπασία.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟ

Η Κυπριακή Εταιρεία Σιδηροδρόμων ή ο Κυπριακός Κυβερνητικός Σιδηρόδρομος (Cyprus Government Railway - CGR) λειτουργούσε από το 1905 έως το 1951, φέρνοντας μια μικρή επανάσταση στις μεταφορές και την κοινωνία του νησιού. Για τη δημιουργία του ντοκιμαντέρ ***Αναμνήσεις από τον Κυπριακό Σιδηρόδρομο*** η σκηνοθέτις συνέλεξε ζωντανές μνήμες ανθρώπων που ταξίδεψαν με το σιδηρόδρομο σε μια πολύχρονη έρευνα σε ολόκληρη την Κύπρο. Ταξιδεύουμε λοιπόν πίσω στο χρόνο, σε μια βιομηχανική εποχή που έφυγε, όταν ο ήχος και η μυρωδιά του καπνού των ατμομηχανών δημιουργούσε ενθουσιασμό στους επιβάτες αλλά και στους κατοίκους των χωριών. Μέσω μοναδικού αρχειακού υλικού, φωτογραφικού αλλά και κινηματογραφικού, και μέσω αναπαραστάσεων, το παρελθόν ζωντανεύει μπροστά στα μάτια μας!

Για την κοινότητα Κατωκοπιάς, όπως και για άλλα μέρη που ο Κυπριακός Σιδηρόδρομος είχε σταθμούς, η έλευση και το πέρασμα του Κυπριακού Σιδηροδρόμου από την ιστορία της υπήρξε συνώνυμο με την πρόοδο και την ευημερία.

Πρωτοπρεσβύτερος Κυπριανός Κουντούρης

Ο Πρωτ. Κυπριανός Κουντούρης, Διευθυντής της Θεολογικής Σχολής Εκκλησίας Κύπρου είναι Λέκτορας Ιστορίας της Εκπαίδευσης και του Πολιτισμού. Κατέχει Διδακτορικό Δίπλωμα από τη Σχολή Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων της Ελλάδας (2015), Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (MA) στη διδακτική της Ιστορίας (1995) και Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στην Εκπαίδευση (Dip.Ed) από το University of London (1992) καθώς και Πτυχίο Δασκάλου, από την Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου (1985).

Υπηρέτησε για τρεις δεκαετίες στον χώρο της Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Κύπρο. Τόσο στο Η.Β., όσο και στην Κύπρο κατείχε τη θέση Διευθυντή Σχολείων και ανέπτυξε πλούσια δραστηριότητα στην εφαρμογή καινοτόμων και πρωτοπόρων προγραμμάτων και δράσεων. Στις εμπειρίες του περιλαμβάνεται και η οκταετής υπηρεσία του σε αγγλικά δημόσια σχολεία καθώς και η εμπλοκή του στη συγγραφή σχολικών βοηθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων.

Διετέλεσε εκπρόσωπος της Ελληνορθόδοξης Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ.Β. στο διαθρησκειακό συμβούλιο *«Enfield Standing Advisory Council on Religious Education (SACRE)» (1999-2004),* και Πρόεδρος (μέχρι 24/06/04) της Συνέλευσης *Enfield Agreed Syllabus Conference*, που ασχολήθηκε με την συγγραφή και έγκριση του αναλυτικού προγράμματος θρησκευτικής εκπαίδευσης της Εκπαιδευτικής Αρχής του Enfield, Βορείου Λονδίνου. Υπηρέτησε την Εκκλησία της Κύπρου ως Αρχιδιάκονος και συνόδευσε τον Μακαριώτατο Αρχ. Κύπρου κ. Χρυσόστομο Β΄ σε Ειρηνικές Επισκέψεις και σε σημαντικές επαφές του στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Συμμετείχε ως συνοδός στην αντιπροσωπεία της Εκκλησίας της Κύπρου στην Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδοξίας, που συνήλθε το 2016 στην Κρήτη.

Ο Πρωτ. Κυπριανός Κουντούρης είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο γνωστικό πεδίο της Νεότερης Ιστορίας μέσα από πηγές, καταγράφοντας και μελετώντας τον Κώδικα της Εκκλησίας του Αγίου Ανδρονίκου στο Δάλι. Έχει λάβει μέρος με εισηγήσεις σε διεθνή και τοπικά συνέδρια.

Ο ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΕΛΕΟΥΣΑΣ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ ΧΘΕΣ, ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ

Με την ευλογία του οικείου Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεοφύτου ο π. Κυπριανός Κουντούρης ανέλαβε την ευθύνη για την επαναλειτουργία του παλαιού Ιερού Ναού Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς κατά την ημέρα της πανηγύρεως του ναού, στις 26 Δεκεμβρίου 2015. Η προσπάθεια αυτή αναπτύχθηκε σε μια «σωστική» ανακαίνιση του ναού με στεγανοποίηση, κατά το δυνατόν, της στέγης και ευπρεπισμό του εσωτερικού του ναού, ώστε να καταστεί ξανά χώρος λατρείας. Στην πορεία των εργασιών ανακαίνισης του ναού, πέρα από την καθαριότητα και την πρώτη «αποκατάσταση», δόθηκε, για πρώτη φορά, η δυνατότητα να παρατηρηθούν λεπτομέρειες που αφορούσαν τις φάσεις της ναοδομίας του, να σημειωθούν στοιχεία που σχετίζονται με τον αγιογραφικό του διάκοσμο και να καταγραφούν μαρτυρίες που αφορούν την ιστορία του ναού μετά την τουρκική εισβολή του 1974 και την κατοχή.

Η επαναλειτουργία του ναού ήταν ένα θαυμαστό γεγονός που προστέθηκε στα πολλά μαρτυρούμενα θαύματα της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς και, παράλληλα, αποτελεί οδοδείκτη για την πορεία στο αύριο.

Αρχιμανδρίτης π. Γρηγόριος Ιωαννίδης

Ο Αρχιμ. Γρηγόριος Ιωαννίδης, Λέκτορας της Λειτουργικής στη Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου, διδάσκει μαθήματα Λειτουργικής στο προπτυχιακό πρόγραμμα Θεολογίας.

Είναι κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος κατεύθυνσης στη Λειτουργική, με τίτλο «Il manoscrito Barberini greco 390: edizione e commento liturgico» (2000) και Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Θεολογίας με τίτλο «Il codice liturgico Barberini greco 390: data, provenieza, contenuto e uso» (1997) από το Ποντιφίκιο Ινστιτούτο Ανατολικών Σπουδών.

Διακονεί επίσης ως Πρωτοσύγκελλος στην Ιερά Μητρόπολη Τριμυθούντος. Είναι μέλος της Θρονικής Επιτροπής και υπεύθυνος του Γραφείου Εκκλησιαστικής Διακονίας και Διαφώτισης της Μητρόπολης. Πέρα από το λειτουργικό, ποιμαντικό και κοινωνικό έργο, εκπροσωπεί την Ιερά Μητρόπολη σε Συνοδικές Επιτροπές και στο Τμήμα Αρχαιοτήτων αναφορικά με τα αρχαία μνημεία της μητροπολιτικής περιφέρειας. Συμμετείχε ως συνοδός στην αντιπροσωπεία της Εκκλησίας της Κύπρου στην Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδοξίας, που συνήλθε το 2016 στην Κρήτη.

Το ερευνητικό του έργο περιέχει δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά, κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους, βιβλία, καθώς και πολλές συμμετοχές σε τοπικά και διεθνή συνέδρια.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ

Η λειτουργική χειρόγραφη παράδοση της Κύπρου τεκμηριώνει μια ιστορία τουλάχιστον 700 χρόνων για το χωριό της Κατωκοπιάς. Οι αρχαιότερες μέχρι σήμερα γνωστές γραπτές αναφορές για το χωριό ανάγονται στις αρχές του 14ου αιώνα και εντοπίζονται σε ένα σημαντικό λειτουργικό χειρόγραφο για την Κύπρο και τη μονή της Παναγίας της Φορβιώτισσας στην Ασίνου, το Paris grec 1590.

Θα παρουσιαστούν οι εν λόγῳ γραπτές αναφορές για την Κατωκοπιά, θα εντοπιστεί ο γραφέας τους και θα μελετηθούν όλες οι σχετικές πληροφορίες των χειρογράφων σε σχέση με το χωριό και τη γύρω περιοχή.

Τέλος, θα επικεντρωθεί η προσοχή στη λειτουργική ιδιαιτερότητα της πανήγυρης του Ιερού Ναού της Παναγίας της Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς στις 26 Δεκεμβρίου και όχι στις 8 Σεπτεμβρίου που είναι το εγκαίνιο του ναού.

Δρ Νάσα Παταπίου, ιστορικός-ερευνήτρια

Η Δρ. Νάσα Παταπίου γεννήθηκε στο Ριζοκάρπασο Αμμοχώστου. Σπούδασε Βυζαντινή και Νεοελληνική Φιλολογία, Ιστορία και Αρχαιολογία, Θέατρο και είναι Διδάκτωρ Ιστορίας. Είναι ποιήτρια και ιστορικός -ερευνήτρια με πεδίο έρευνας τη Φραγκοκρατία και κυρίως τους χρόνους της Βενετικής κυριαρχίας στην Κύπρο. Εργάστηκε στη Μέση Εκπαίδευση στην Ελλάδα, στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών και υπηρέτησε για πέντε χρόνια ως Μορφωτική Ακόλουθος και Διευθύντρια στο Σπίτι της Κύπρου στην Κυπριακή Πρεσβεία στην Αθήνα. Έχει γράψει πληθώρα μελετών, έχει λάβει μέρος σε τοπικά και διεθνή συνέδρια και έχει φέρει στο φως άγνωστα στοιχεία για την ιστορία της Κύπρου κατά τον 16ο αιώνα βασισμένα σε αρχειακό υλικό. Σημαντική μεταξύ άλλων είναι η συμβολή της στην εκκλησιαστική ιστορία της Κύπρου αφού δημοσίευσε νέα στοιχεία για αγνώστους επισκόπους, ναούς, μονές, εικόνες κ.ά.

Η Δρ. Νάσα Παταπίου έχει τιμηθεί ως ποιήτρια με Πρώτο Κρατικό Βραβείο Ποίησης από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ως ιστορικός τιμήθηκε με Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για το έργο της, Το Προξενείο της Επτανήσου Πολιτείας στην Κύπρο 1800-1807, το οποίο αναφέρεται στην πρώτη προξενική επαφή της Κύπρου με την Ελλάδα στην αυγή του 19ου αιώνα. Επίσης έχει τιμηθεί από το Σωματείο «Το Ριζοκάρπασον» της γενέτειράς της για «την πολύτιμη προσφορά της στα γράμματα και τον πολιτισμό» και από το «Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων και Διατροφής» για τα σημαντικά ιστορικά στοιχεία που έφερε στο φως για κυπριακά παραδοσιακά προϊόντα.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑ ΑΠΟ ΦΡΑΓΚΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Στην ανακοίνωση θα αναφερθούν στοιχεία για την Κατωκοπιά, τα οποία προέρχονται από φραγκικές πηγές και από βενετικό αρχειακό υλικό. Μεταξύ άλλων θα σχολιαστούν στοιχεία τα οποία αφορούν σε τρεις φεουδαρχικές οικογένειες, οι οποίες κατά καιρούς κατείχαν ως φέουδο την Κατωκοπιά. Πρόκειται για δύο οικογένειες φραγκικής καταγωγής και για μία οικογένεια με καταγωγή από την Καταλωνία. Επίσης θα εξεταστεί σε ποιους βενετικούς καταλόγους απαντά το όνομα του χωριού και πώς σημειώνεται, αλλά και σε ποιο διαμέρισμα της Κύπρου υπαγόταν κατά τη Λατινοκρατία. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί ο πληθυσμός του χωριού κατά την τελευταία απογραφή του 1565, την οποία διενήργησαν οι Βενετοί και θα σχολιαστεί για ποιους λόγους υπολογίζονταν στις απογραφές επί Βενετοκρατίας μόνον οι ελεύθεροι καλλιεργητές (φραγκομάτοι). Ένα έγγραφο του 1562 μας αποκάλυψε ότι η Κατωκοπιά αποτελούσε βασιλική ιδιοκτησία και αργότερα κατά τη Βενετοκρατία ιδιοκτησία του Δημοσίου. Τέλος, ένα άλλο έγγραφο του 1564 μάς γνωστοποίησε σε πόσα μόδια ανερχόταν η ετήσια παραγωγή του χωριού σε σιτηρά.

Γιώργος Πέτρου

Γεννήθηκε στην Αμμόχωστο και βαπτίστηκε από τους Αγιογράφους πατέρες της μονής Αποστόλου Βαρνάβα, καταγόμενος από την Ξυλοτύμβου. Από 7 ετών ξεκίνησε να ασχολείται με την αγιογραφία και τη βυζαντινή μουσική. Ξεκίνησε μάθημα σχεδίου και Βυζ. Μουσικής στον γνωστό αγιογράφο και ψάλτη Μιχαήλ Κουλλεπό. Σε ηλικία 13 ετών διδάχθηκε το χρώμα στη βυζαντινή αγιογραφία από τον αναγεννητή της βυζαντινής τέχνης στην Κύπρο, αρχιμανδρίτη Συμεών. Αργότερα ξεκίνησε τις σπουδές του στη Θεολογική Σχολή Αθηνών από την οποία πήρε το πτυχίο το 1996. Το 1996 παίρνει, επίσης, το δίπλωμα δασκάλου Βυζαντινής Μουσικής. Την ίδια εποχή φοίτησε στη Σχολή Βυζαντινής Αγιογραφίας του Σπύρου Καρδαμάκη και την αντίστοιχη Σχολή «Ζωγραφείον Εικόνων» του Δημήτρη Χατζηαποστόλου. Τα τελευταία χρόνια διδάσκει σε σχολεία Μέσης εκπαίδευσης θεολογικά μαθήματα.

Μέχρι σήμερα έχει προσφέρει πολλά γραμμικά σχέδια τα οποία κοσμούν εκδόσεις θεολογικών, εκκλησιαστικών, λογοτεχνικών και μουσικών βιβλίων και περιοδικών της Κύπρου, της Ελλάδας και ιδιαίτερα του Αγίου Όρους. Εικόνες του κοσμούν ιδιωτικές συλλογές, ναούς σε Κύπρο, Ελλάδα και σε διάφορες χώρες του εξωτερικού. Έχει συνεργαστεί με συντηρητές αξιόλογων παλαιών εικόνων, κυρίως βυζαντινής τεχνοτροπίας για τη ζωγραφική αποκατάσταση. Έχει συμμετάσχει με ζωγραφικά έργα σε ομαδικές εκθέσεις τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Στα πλαίσια του κατηχητικού σχολείου του Πνευματικού Κέντρου Αγίου Γεωργίου Κοντού προσφέρει μαθήματα βυζαντινής αγιογραφίας σε παιδιά και ενήλικες.

ΟΙ ΣΩΖΟΜΕΝΕΣ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΕΛΕΟΥΣΑΣ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ

Οι αναφορές στον αγιογραφικό διάκοσμο της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς είναι τόσο προφορικές όσο και γραπτές, αλλά είναι ενίοτε ελλιπείς και άλλοτε ανακριβείς. Ποτέ ξανά στο παρελθόν δεν έτυχε να μελετηθούν σε βάθος ούτε να δημοσιευθούν επιστημονικά τα σπαράγματα των τοιχογραφιών που διασώζονται. Η επιστημονική τους διερεύνηση και παρουσίαση είναι απαραίτητη για την τεκμηρίωση και τη διάσωσή τους.

Αγιογραφικά εργαστήρια περιόδευαν στην Κύπρο και εκτελούσαν αγιογραφικά προγράμματα σε ναούς μοναστικών καθιδρυμάτων ή σε ναούς κοινοτήτων (με χορηγίες, συνήθως, ευγενών). Είναι δυνατόν να ταυτίσουμε τις σωζόμενες τοιχογραφίες της Χρυσελεούσας με κάποιο από τα αγιογραφικά αυτά εργαστήρια, με σκοπό να χρονολογηθούν και να αναδειχθούν;

Καλλιόπη Χαρμαντά-Πρωτοπαπά

Η Καλλιόπη Πρωτοπαπά, το γένος Χαρμαντά, γεννήθηκε το 1944 και κατάγεται από τον Καραβά. Ο πατέρας της υπηρέτησε ως δάσκαλος στην Κατωκοπιά κατά τα έτη 1941-1942, που γεννήθηκε ο αδελφός της. Ο πατέρας της μιλούσε με τα καλύτερα λόγια για την επιμέλεια των μαθητών του στην Κατωκοπιά.

Η Καλλιόπη Πρωτοπαπά σπούδασε φιλολογία στο Ιστορικό-Αρχαιολογικό τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών και εργάστηκε σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης ως καθηγήτρια και Βοηθός Διευθύντρια. Εργάστηκε, επίσης στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, με μερική απόσπαση [1990-2004] και συμμετείχε στην ομάδα των ερευνητών που οργάνωσαν το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου.

Επιμελήθηκε βιβλία και περιοδικά, δημοσίευσε μελέτες και άρθρα σε θέματα ιστορίας και λαογραφίας, συμμετείχε σε συνέδρια και έδωσε διαλέξεις σε συναφή θέματα. Το 1997 συνδημοσίευσε με τη Θεοφανώ Κυπρή το βιβλίο Παραδοσιακά ζυμώματα της Κύπρου και η χρήση τους στην εθιμική ζωή, έκδοση του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου. Εξέδωσε επίσης το δίτομο έργο Έθιμα του παραδοσιακού γάμου στην Κύπρο, Λευκωσία 2005 και τα βιβλία Έθιμα της γέννησης στην παραδοσιακή κοινωνία της Κύπρου, Λευκωσία 2009 και Τα έθιμα του θανάτου στην παραδοσιακή κοινωνία της Κύπρου, Λευκωσία 2012, εκδόσεις του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, Κύπρου. Το τετράτομο έργο της για τα έθιμα του κύκλου της ζωής βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών το 2013.

Η Καλλιόπη Πρωτοπαπά πήρε το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας, Χρονικό – Μαρτυρία, για «Τα έθιμα της γέννησης στην παραδοσιακή κοινωνία της Κύπρου» το 2009. Επίσης τιμήθηκε με αργυρό μετάλλιο από τον οργανισμό της Γαλλίας Arts-Sciences-Lettres το 2009 για το συγγραφικό της έργο και την προσφορά της στον πολιτισμό της Κύπρου και πήρε το Α' Βραβείο από τον οργανισμό Concours Litteraire APPEL της Biscarosse της Νοτιοδυτικής Γαλλίας για τα «Έθιμα του παραδοσιακού γάμου στην Κύπρο». Τιμήθηκε επίσης για τη συμμετοχή της στο βιβλίο L' APPEL des LANDES, no9 με το άρθρο της για τα έθιμα του γάμου στην Κύπρο. Το 2018 τιμήθηκε από τον οργανισμό IGF για την προσφορά της στον πολιτιστικό τομέα.

Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη λαϊκή τέχνη στο Καϊμακλί . Έγραψε τα κείμενα για το βιβλίο «Καϊμακλί, Συμβολή στη λαϊκή τέχνη», έκδοση του Λυκείου Παλουριώτισσας, 1987 και το βιβλίο «Προσκυνητάριο των ιερών ναών Καϊμακλίου», έκδοση της Εκκλησιαστικής επιτροπής Καϊμακλίου, 2015.

ΚΑΪΜΑΚΛΙΩΤΕΣ ΤΕΧΝΙΤΕΣ: Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΙΑΜΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΙΟ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΕΛΕΟΥΣΑΣ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ

Ειδικευμένοι τεχνίτες στο κτίσιμο με πελεκητές πέτρες και στα λιθόγλυπτα οι Καϊμακλιώτες ασχολήθηκαν με το κτίσιμο εκκλησιών. Ιδιαίτερα στις αρχές του 20ού αι. διακρίθηκαν για τα ψηλά περίτεχνα καμπαναριά. Ένα τέτοιο ξεχωριστό καμπαναριό κτίστηκε στην εκκλησία της Παναγίας Χρυσελεούσας στην Κατωκοπιά από τον πρωτομάστορα Νικόλα Σιαμαρία. Το επιβλητικό καμπαναριό της Κατωκοπιάς φέρει πλουσιότατο γλυπτό διάκοσμο και αποτελεί κόσμημα της λαϊκής μας τέχνης.

Δρ Χρυσοβαλάντης Κυριάκου

Ο Δρ. Χρυσοβαλάντης Κυριάκου είναι ιστορικός. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, με μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο Κολλέγιο Royal Holloway του Πανεπιστημίου Λονδίνου. Ερευνητικά ασχολείται με την ιστορία και τον πολιτισμό του βυζαντινού και μεταβυζαντινού κόσμου στην Ανατολική Μεσόγειο, με έμφαση στην εκκλησιαστική ιστορία της Κύπρου από την Ύστερη Αρχαιότητα μέχρι την πρώιμη Οθωμανοκρατία. Είναι συγγραφέας του βιβλίου *Orthodox Cyprus under the Latins: Society, Spirituality, and Identities (1191–1571)*, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Lexington Books (Νέα Υόρκη–Λονδίνο, 2018). Άρθρα του έχουν δημοσιευθεί ή τελούν υπό δημοσίευση σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους και διάφορες πτυχές της ιστορίας και του πολιτισμού της Κύπρου, ιδιαίτερα κατά τη βυζαντινή περίοδο και τη Λατινοκρατία.

Έχει λάβει μέρος σε επιστημονικά συνέδρια στην Κύπρο και το εξωτερικό και έχει παρουσιάσει τα πορίσματα της έρευνάς του σε δημόσιες διαλέξεις ως προσκεκλημένος ομιλητής. Είναι επιστημονικός συνεργάτης του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπέζης Κύπρου, του Ελληνικού Ινστιτούτου του Κολλεγίου Royal Holloway του Πανεπιστημίου Λονδίνου και του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου. Ο Δρ. Χρυσοβαλάντης Κυριάκου διετέλεσε για ολιγόμηνη περίοδο επιμελητής έκδοσης του περιοδικού «Χρονικό» της εφημερίδας «Πολίτης». Διδάσκει Βυζαντινή Ιστορία ως Ειδικός Επιστήμων στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και Ιστορία της Εκκλησίας Κύπρου ως Επιστημονικός Συνεργάτης στη Θεολογική Σχολή της Εκκλησίας Κύπρου.

Η «ΑΚΡΙΤΙΚΗ» ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΩΣ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ «ΑΚΡΙΤΙΚΑ» ΤΗΣ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ)

Είναι ευρέως γνωστό ότι η «ακριτική» παράδοση, η παραγωγή δηλαδή δημωδών ηρωικών ασμάτων και θρύλων για τους Βυζαντινούς πολεμιστές και συνοριοφύλακες, αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στην Κύπρο και συγκεκριμένα στην περιοχή Μόρφου. Τα «ακριτικά» δεν έπαψαν να αρδεύουν τη συλλογική ταυτότητα των Ορθοδόξων Κυπρίων με το ζωηρό νερό της συνείδησης του κοινού ανήκειν, αλλά και με την αμεσότητα του εκκλησιαστικού βιώματος. Η παρούσα ανακοίνωση στόχο έχει να παρουσιάσει εν συντομία ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά της κυπριακής «ακριτικής» παράδοσης, εξετάζοντας τα κυπριακά «ακριτικά» ως μνημείο του εκκλησιαστικού πολιτισμού της Κύπρου. Εξετάζεται, δηλαδή, ο βαθμός κατά τον οποίο τα ηρωικά δημώδη άσματα αποτυπώνουν τη θρησκευτική ιδιοπροσωπία του κυπριακού Ελληνισμού, αφομοιώνοντας και αναπλάθοντας δημιουργικά θραύσματα του προχριστιανικού παρελθόντος, αντλώντας πολιτιστικά στοιχεία και διατηρώντας μνήμες της μαχόμενης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Οι κύριοι άξονες της παρούσας ανακοίνωσης μπορούν να συνοψιστούν στα πιο κάτω σημεία: (α) Η σχέση των ακριτών με στρατιωτικούς αγίους, κυρίως τον Άγιο Γεώργιο, και τον πολιούχο άγιο της Μόρφου, τον Άγιο Μάμαντα· (β) Η σύνδεση η επίκληση του Θεού και των αγίων κατά τη διάρκεια των αγώνων και του παλέματος· (γ) Η σύγκρουση με τον θάνατο ως έκφραση αντίστασης στην αδικία και προσπάθεια ανατροπής μιας τάξης πραγμάτων που συντηρεί τη φθορά και τον πόνο. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται σε προσφάτως δημοσιευθέντα «ακριτικά» τραγούδια από την Κατωκοπιά.

Ελένη Μιχαηλίδου

Η Ελένη Μιχαηλίδου γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1985. Κατάγεται, και από τους δύο γονείς της, από την Κατωκοπιά της επαρχίας Μόρφου και σήμερα ζει στην Περιστερώνα. Έχει σπουδάσει στη Θεολογική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, στο Τμήμα Θεολογίας. Έχει παρακολουθήσει μαθήματα τετραετούς φοίτησης στην Βυζαντινή Σχολή Αγιογραφίας του Σπυρίδωνος Καρδαμάκη και στη Σχολή της Δέσποινας Μπούσια στην Αθήνα. Τα τελευταία δέκα χρόνια εργάζεται ως καθηγήτρια θρησκευτικών Μέσης Εκπαίδευσης στο ιδιωτικό σχολείο G C School of Careers, στη Λευκωσία. Παράλληλα ασχολείται με τον εθελοντισμό συμμετέχοντας σε προγράμματα και συνέδρια του Σώματος Εθελοντών και άλλων φορέων. Έχει αποσπάσει με την εθελοντική της ομάδα πολλές διακρίσεις σε Παγκύπριους διαγωνισμούς που διοργάνωσαν κατά καιρούς η Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και το Σώμα Εθελοντών Λευκωσίας.

Η ΤΙΜΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ Η ΠΟΙΗΤΑΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΕΛΕΟΥΣΑΣ ΤΗΣ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ

Τη Μητέρα του Χριστού Μαρία τίμησε πάντοτε και τιμά η Ορθόδοξη Εκκλησία περισσότερο από όλους τους Αγίους. Η μοναδική ωραιότητα της Παναγίας ανέδειξε ωραία και την ανθρώπινη φύση. Οι Χριστιανοί τής αφιέρωσαν Ακολουθίες στις οποίες παρακαλούν για τη μεσολάβησή της και την ευχαριστούν για τη βοήθειά της. Παντού βρίσκονται εκκλησίες αφιερωμένες στο όνομά της. Αναρίθμητες εικόνες ζωγραφίστηκαν για χάρη της. Πολλές γιορτές αφιερώθηκαν προς τιμή της. Η βαθιά θρησκευτική πίστη των ανθρώπων και η εναπόθεση κάθε τους ελπίδας στην Παναγία προσελκύει τη Θεία χάρη και ενεργοποιεί το θαύμα.

Η Παναγία η Χρυσελεούσα της Κατωκοπιάς το 1935 θαυματουργεί σε μια κοπέλα από τη Μόρφου. Το θαύμα της Παναγίας δημοσιεύεται στον τύπο της εποχής και διαδίδεται από την ποιητάρικη φυλλάδα του λαϊκού ποιητή ποιητάρη Ιωάννη Κυριακόπουλου. Εκτός από το θαύμα, η φυλλάδα διασώζει λεπτομέρειες που αφορούν την ιστορία της εικόνας και το ιστορικό πλαίσιο της εποχής.

Στάλω Κωνσταντίνου

Γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1972 με καταγωγή την Κατωκοπιά και το Καϊμακλί Μετά την αποφοίτησή της από το Λύκειο Κύκκου Α΄, μετέβηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής όπου φοίτησε στη Γεωπονική Σχολή του Southern Illinois University. Έκανε προπτυχιακές σπουδές με αθλητική υποτροφία στον τομέα της φυτικής παραγωγής. Ως μεταπτυχιακό, σπούδασε με ακαδημαϊκή υποτροφία στον τομέα της φυσικής εδάφους και χλοοτάπητες, αποφοιτώντας με άριστα. Δούλεψε για ένα διάστημα στο Sports Turf Research Institute του Ηνωμένου Βασιλείου. Από το 2002 εργάζεται στο Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και από το 2010 υπηρετεί από την θέση της Αναπληρώτριας Επαρχιακής Γεωργικής Λειτουργού Λευκωσίας/Κερύνειας. Λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντός της για την κυπριακή ύπαιθρο κατά τον 19ο και 20ο αιώνα, προχώρησε πρόσφατα σε μεταπτυχιακές σπουδές στον τομέα της σύγχρονης κυπριακής γεωργικής και οικονομικής ιστορίας στο ιδιωτικό Πανεπιστήμιο Neapolis. Είναι παντρεμένη με τον Στέλιο Στυλιανού από το Κίτι και έχει δύο παιδιά, τον Ανδρέα (φοιτητή) και την Έλλη (μαθήτρια Γ΄ Λυκείου).

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΙΝΑΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑ

Τα χωριά του διαμερίσματος Μόρφου της Επαρχίας Λευκωσίας (Κατωκοπιά, Πάνω και Κάτω Ζώδια, Αργάκι, Αστρομερίτης Περιστερώνα, Ορούντα, Ακάκι και Αυλώνα) αποτελούν ίσως την πιο σημαντική γεωργική περιοχή της Κύπρου πριν την τουρκική εισβολή του 1974. Το λινάρι είναι από τα αρχαιότερα κλωστικά φυτά. Για την παραγωγή λιναριού στην περιοχή της Κατωκοπιάς γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στο χειρόγραφο Παρισσίων, όπου καταγράφεται μεγάλη φυσική καταστροφή (βροχοθύελλα) που έλαβε χώρα στις 16 Ιουλίου 1319 και κατέστρεψε τα κριθάρια και τα σιτάρια καθώς επίσης παρέσυρε μέχρι τη Φιλιά, τα λινάρια της Ζωτοκατοκοπιάς, που ήταν στον Βρωχό.

Το έντονο ενδιαφέρον των Άγγλων αποικιοκρατών για το λινάρι στην εκπνοή του 19^{ου} αρχές του 20^{ου} αιώνα, διαφαίνεται μέσα από την επίσημη αλληλογραφία. Σε έρευνα που διεξάχθηκε το 1922 από την αποικιακή κυβέρνηση σχετικά με την οικοτεχνία που δημιουργήθηκε με το λινάρι στα χωριά του διαμερίσματος Μόρφου (Πάνω και Κάτω Ζώδια, Αργάκι, Κατωκοπιά, Αστρομερίτης, Περιστερώνα) διαφάνηκε ότι 1200 οικογένειες με συνολική έκταση 500 εκτάρια ασχολούνταν με τη συγκεκριμένη καλλιέργεια. Δια στόματος των κατοίκων της Κατωκοπιάς (μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, μέσω συνεντεύξεων του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης και μέσω βιβλιογραφίας) γίνεται μια προσπάθεια καταγραφής από την μια της καλλιέργειας του λιναριού και από την άλλη της δύσκολης και επίπονης διαδικασίας επεξεργασίας του. Η επεξεργασία του λιναριού ήταν μια παράπλευρη γεωργική ασχολία με την οποία απασχολούνταν για μερικούς μήνες το χρόνο πολλές κοπέλες στην Κατωκοπιά και από την οποία είχαν σταθερό εισόδημα. Σημειώνεται ότι το λινάρι είναι ίσως το μοναδικό γεωργικό προϊόν με το οποίο αξιοποιείτο ολόκληρο το φυτό.

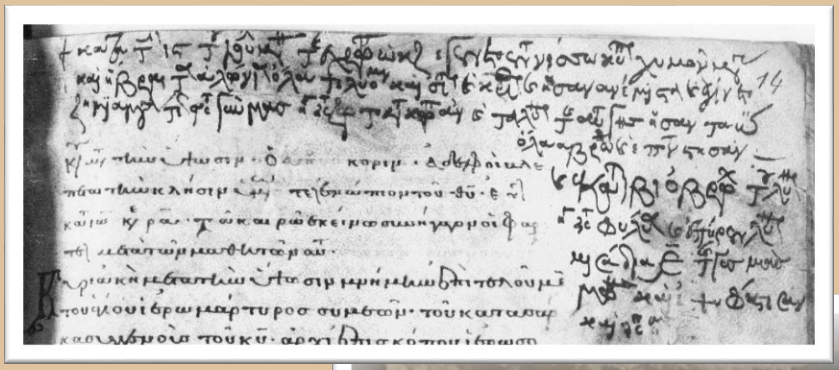

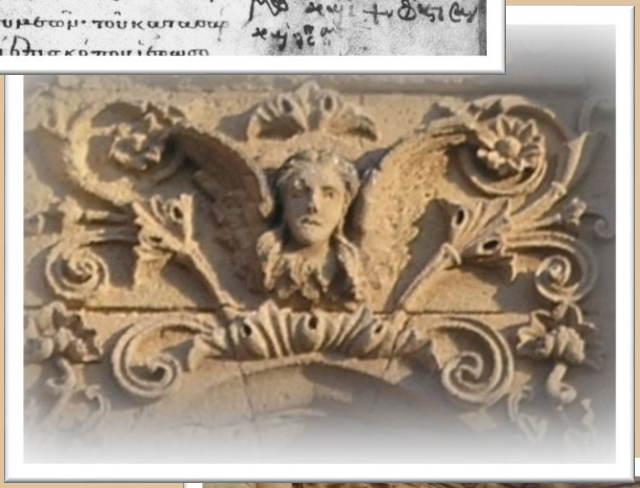

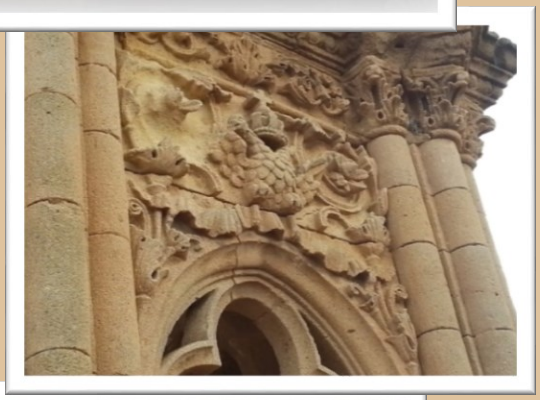

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Επικοινωνία

Θεολογική Σχολή
Εκκλησίας Κύπρου
Ισοκράτους 1-7,
1016, Λευκωσία,
Κύπρος

Ηλεκτρονική διεύθυνση:
admissions@theo.ac.cy,
info@theo.ac.cy

Τηλέφωνα:
(+357) 22443055,
(+357) 22443056
Τηλεομοιότυπο:
(+357) 22443050

Ιστοσελίδα:
http://theo.ac.cy/